

Erzsébet nap

2022. november 14 - 18.

Legendából kiinduló témahét

A rózsacsoda

„Erzsébetet többnyire rózsákkal a kötényében, kosarában ábrázolják. Ennek eredete az alábbi legendához kötődik.

Erzsébet kivételes teremtés volt. A szíve tele volt jóindulattal, elfogadással és szeretettel. Menedékhelyet hozott létre árva gyermekek számára, majd kórházat alapított, ahol ő maga is

segített a betegápolásban. A szegényeket segítette: kinyitatta Wartburg élektárait. Erzsébetnek nem volt könnyű élete. Könyörületes cselekedeteit mindenkor gúny, vádaskodás, irigység kísérte, de ő mindezt a legnagyobb békével és vidám szívvel viselte..

Egy napon Erzsébet éppen kenyeret vitt a szegényeknek, amikor apja kérdőre vonta. Látni akarta mit rejteget kötényében. Erzsébet megijedt a haragjától, és azt felelte rózsákat. Csodák csodájára, amikor Henrik erővel kötényébe nézett, valóban csak rózsákat látott.

És aztán?” Amikor lement a kapuba a koldusokhoz, a rózsák visszaváltoztak kenyérré.”

1. Tevékenységi terv

1. Tevékenységi terv

Indító élmény	Lezáró élmény
❖ Legenda története	❖ Kenyérsütés ❖ Segítő csomagok összeállítása a nehezebb helyzetben lévő óvodáknak

Szabad, fejlesztő és drámajátékok	Munka jellegű tevékenységek (játékkészítés, kiegészítő eszközök, sütés-főzés, kerti munkák...)
Kiemelten fejleszthető képességek: tervező és kivitelező képesség, együttműködés, egyensúlyérzék	Kiemelten fejleszthető képességek: finommozgás fejlesztés
Várépítő játékok Szita, szita	Kenyérsütés

Mozgást fejlesztő tevékenységek	Környezővilág és matematikai tartalmak felfedezését segítő tevékenységek
Kiemelten fejleszthető képességek: együttműködés, segítségnyújtás, figyelem	Kiemelten fejleszthető képességek: ismeretek bővítése
Mozgások párban „Malomszökés” Célba gurító játék	Hagyomány felelevenítés Matematikai tartalmak: Számlálás (tő és sorszámnevek gyakorlása) Síkmértani formák
Kommunikációt, beszédfejlődést segítő tevékenységek (mesék, versek...)	Zenei képességek fejlődését segítő tevékenységek
Kiemelten fejleszthető képességek: szókincsbővítés, hangok ejtése	Kiemelten fejleszthető képességek: ritmusérzék, figyelem
Szent Erzsébet legendája A rózsát nevető királykisasszony (mese) Mátyás király rózsát nyitó ostornyele	Egyenletes lüktetés, térformák, kör, csigavonal... Hol jársz, hová mész... Innen, onnan, alulról Zenehallgatás Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája
Alkotó tevékenységek	Beszélgetőkör játéka
Kiemelten fejleszthető képességek: finommotorika	Kiemelten fejleszthető képességek: figyelem, empátia
Kenyér mintázása Rázsák zseníliaiból, nyomdázva, őszi levelekből Legenda rajz ceruzával Fonalragasztás ceruzarajzzal (kivel köt össze a varázsfonal?)	Beszélgetések a segítségkérésről, adásról Kik, azok, akik segítségre szorulnak? Ki, mikor, mivel tud segíteni? Gyerekként tudunk-e segítséget adni? Hogyan? Varázsfonal játék (kivel köt össze?) Sülnek, a kenyerek...
Nagyobbaknak előkészített fejlesztő tevékenységek	Összművészeti tevékenységek, ismerkedés művészeti alkotásokkal
Kiemelten fejleszthető képességek: együttműködés	Kiemelten fejleszthető képességek:
Tevékenységek párban (mozgások, ügyességi játékok, rajz egy ceruzával...) Padlókép kirakó	Miről mesél a zene?

2. Ötletelő

- ❖ **Sülnek a kenyerek!** (mozgásos versenyjáték)

A játék menete: A játékosokat két, egyenlő számú, és erősségű csapatra osztjuk. Mindkét csapat tagjai leülnek a földre egymás mögé szorosan oszlopban, a két legerősebb fiú pedig szembe áll az

oszlop első tagjával. Az ülők felemelik a kezüket, és ritmusra mondják: "Sülnek a kenyerek, sülnek a kenyerek", majd amikor a játékvezető elordítja magát, hogy: "Égnek a kenyerek!", akkor az erős legények sorra felrántják az ülő emberkéket a földről. Az a csapat nyer, ahol előbb fogynak el a "kenyerek".

❖ **„Malomszökés”** (egyensúlyérzék, mozgáskordináció)

A játék menete: A játékhoz két gyerek kell, akik egymással szemben állnak. Két kezüket keresztbe fogják, majd egymás mellé fordulnak, ütemes léptekkel, vagy szökdelve egyszerre ugrálnak előre, és ezt az énekes mondókat mondják:

*„Zabot vittem a malomba,
Azt hittem, hogy kukorica,
Rizskása,
Gyöngykása.”*

A rizskása, gyöngykása szavaknál, anélkül hogy a kezüket elengednék, megfordulnak.

❖ **Szita, szita** (kitartást fejlesztő játék)

Amire szükséged lesz: egy dagasztótéknő vagy egy nagyobb mély tál, 2 - 4 kisebb mély tál, annyi (2 -4) kisebb tál, melybe annyi búzaszemmel összekevert liszt felét(negyedét mérünk ki, ahány gyerekekkel egyszerre játszunk, 2 - 4 szita

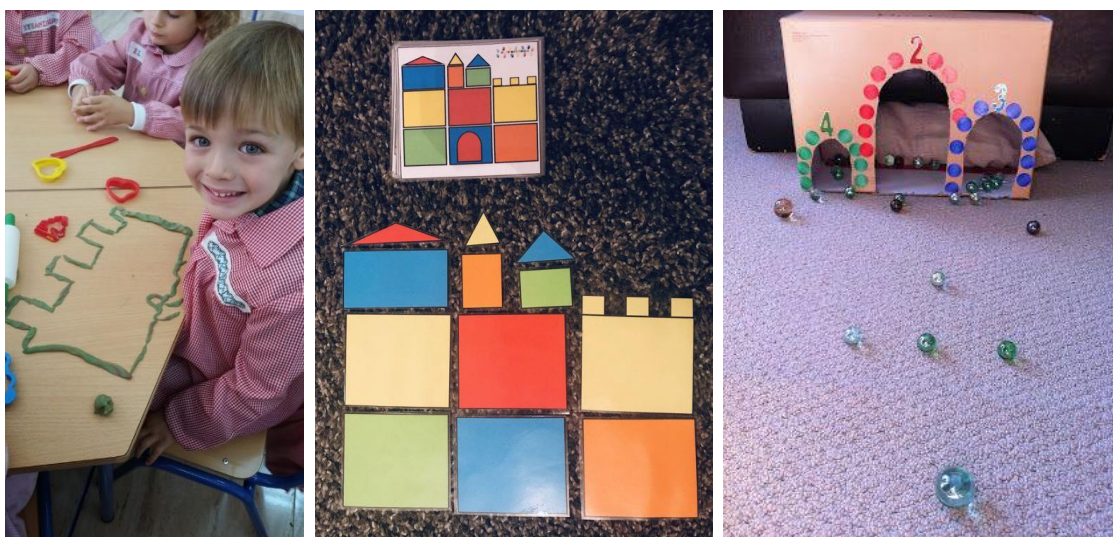
A játék menete: A játékra vállalkozó gyerekek választanak egy szitát és a teknőbe szítálgják a lisztet. Az győz, akinek előbb kifogy a szitából a lisztje.

❖ **Miről mesél a zene?** (képzelet játék) - Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája

<https://www.youtube.com/watch?v=gqRhQdmqouY>

Amire szükséged lesz: IKT eszköz a zene lejátszásához, nagypapír (legalább A/3), porkréta

A játék menete: Megkérjük a gyerekeket, hogy válasszanak egy párt és a rajzlapjukra közösen rajzolják rá, hogy szerintük miről szólt a zene.

❖ Mesék:

Mátyás király rózsát nyitó ostornyeje

Valamikor, régen, úgy választották a királyokat, hogy a koronát felröpítették jó magosra, akinek a fejibe szállt, az lett a király. Igen ám, de a magyar koronának varázsereje vót, nem szállt akármilyen hitvány ember fejibe. Mindig annak a fejibe szállt, aki abban az időben a legjobban megérdemelte. Na, történt egyszer, hogy a magyarok kifogytak a királyukból, újat kellett választani.

Meghúzták Budán a harangokat, hogy jöjjenek a népek, mert röpítik a koronát. Na, vót ott tülekedés! Hercegek, grófok, válogatott cigánylegények lépték le egymás sarkát, siettek mind Budára, hogy ott legyenek, amikor röpítik a koronát.

Mindenki abba bizakodott, hogy a korona hátha éppen az ő fejébe száll.

Mátyás szegény szolgagyerek volt. Már kora hajnalba' kiment szántani a gazdájával a tétényi határba. Hat ökrrel szántottak, s egyszer egy kicsi szolgálólány kihozta nekik az ételt. Azt mondja a gazda Mátyásnak:

- Matyi fiam, fogd ki az eke elől ezeket a szegény barmokat, hadd pihenjenek egy kicsit, s gyere, mi meg együk meg a reggelit!

Mátyás kifogta az eke elől az ökröket, megfordította az ekét, s az eke vasára tette a fazekat, onnan kezdte eszegetni a paszulyt. Ahogy falatoztak, beszélgettek, egyszer csak azt mondja a gazda Mátyásnak:

- Te, Matyi fiam, nagy nap van ma! Ma Budán királyválasztás van. Vajon ki lesz a király?

Megszólalt csendesen Mátyás:

- Abból se lesz semmi, ha én ott nem leszek!

- Na, mér', hát ki lesz a király? Talán valamit megszimatoztál, avval a hosszú orroddal? - gúnyolódott a szolgálólány.

- Az lesz a király, aki ma vasasztalról eszik.

A gazda odapillantott az eke vasára, amin a Mátyás gyerek fazeka állt, s úgy elkezdett kacagni, hogy szinte kiesett a gatyájából.

- Ne bolondozz, gyerek! Tán csak nem te leszel?! Édes fiam, akkor leszel te király, amikor az ostorod nyele rózsát nyit!

Mátyás felállt, az ostora nyelét leszúrta a frissen szántott barázda oldalába, nagy léptekkel elindult Budára. Hát, mire odaérkezett, már javába röpítgették a koronát. A korona kerengett a Duna felett, kerengett, de senki fejére le nem szállt. Mikor Mátyás odaérkezett, a korona körül nagy fényesség támadt, halk muzsika kezdett szólani, s a korona szép csendesen leereszkedett. Már csak egy karnyújtásnyira volt a Mátyás gyerek fejétől, szegény Matyi megijedt, elkezdett hadonászni, a keze fejével félreütötte a keresztet a korona tetején. Hát, az úgy elferdült, hogy azóta se tudták kiegyenesíteni, de akárhogy hadonászott Mátyás, a korona mégiscsak a fejibe szállt. Akkor aztán a nép s a katonák ujjongni kezdtek:

- Éljen Mátyás király! Éljen Mátyás király!

Az urak felhördültek:

- Mi, hogy? Hogy ez a retkes lábú, vászongatyás parasztkölyök legyen a mi királyunk?! Ezt nem hagyjuk annyiba'!

Na, addig lármáztak, hogy Mátyás fejéről levették a koronát, újra próbát tettek, aztán harmadszor is felröpítették a koronát, s a korona harmadszor is a Mátyás fejibe szállt.

Akkor aztán nem vót micsinálni. Az urak is meghódoltak előtte. Mátyást nagy diadallal Budára kísérték, aranyos ruhába öltöztették, aranyos trónra ültették.

A gazda meg tovább szántott a tétényi határba'. Egyszer, ahogy megfordítja az ökröket, látja ám, hogy a Mátyás gyerek ostornyelének végén két kis levelecske bújt elő. Mereszti a szeméit, megy közelebb, hát az ostornyel végén már két kis ágacska hajladozott, s mire odaérkezett, az ostornyel végén egy szép szál rózsza ingadozott. Akkor, aztán, a gazda hagyott csapot, papot, szántást,

ökröket, s ahogy a lába vitte, sietett ő is Budára. Hát, mire odaérkezett, már az ő szolgagyereke ült a trónon. A gazda Mátyás lábai elé vetette magát, hason csúszva esedezett, úgy kérte a bocsánatot:

- Bocsásson meg, felség, hogy reggel én úgy kikacagtam! - Mátyás nagyot nevetett, s azt mondta:
- Nincs semmi baj, gazduram, keljen fel! Csak azt árulja el nekem, honnan tudta meg, ilyen hamar, hogy én lettem a király?
- Onnan tudtam meg, felség, hogy az ostornyél, amit reggel leszúrt a barázda oldalába, rózsát nyitott.

A rózsát nevető királykisasszony

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egyszer egy király, s annak egy csudaszép leánya. Ha ez a királykisasszony nevetett, rózsák hulltak a szájából, s ha lehúzta a cipellőjét, s mezítláb ment az úton, minden lépésére egy csengő arany termett. Nem is volt olyan gazdag király az egész világon, mint ennek a királykisasszonynak az apja, s nem volt ebben az országban szegény ember, mert ha a királykisasszony szegényt látott, mindjárt lehúzta a cipellőjét, s csak úgy perdült lába nyomán az arany. Nagy híre volt a királykisasszonynak kerek e világon, jöttek is mindenünnét királyfiak, hercegek, akik a kezéért esekedtek, hanem a királykisasszonynak sem ez nem tetszett, sem az nem tetszett, egynek sem adta a kezét. Még csak egy királyfi nem fordult meg az udvarán: a szomszéd ország királyának a fia, de ez nem tudott eljönni, mert amikor éppen indulóban volt, ellenség tört az országba, s csatába kellett, hogy menjen. Elment a királyfi a csatába, de a királyné s az udvarmesterné megegyezett, hogy amíg a királyfi odalesz a háborúban, megkéretik a királykisasszony kezét, s mire a királyfi visszatér, el is hozzák. Szépen megfestették a királyfi képét, az udvarmesterné elvitte a rózsát nevető királykisasszonynak, s annak úgy megtetszett a királyfi képe után, hogy egy szóval sem ellenkezett. Felkészítik a királykisasszonyt, aranyos hintóba ültetik, de mielőtt az országát elhagyta volna, leszállott a hintóból, lehúzta a cipellőjét, gyalog ment jó messzire, s ami arany hullott a lába nyomán, azt mind a szegény embereknek adta. Hanem azt még nem is mondtam nektek, hogy az udvarmesterné boszorkány volt, s szerette volna, ha a királyfi az ő leányát veszi el. De ez a leány olyan csúnya volt, hogy az anyja soha senkinek sem mutatta, nem is tudták róla, hogy van a világon. Ahogy az ország határából kiértek, rettentő nagy égháborút csinált a boszorkány, s egyszerre csak egy szörnyű fekete felleg mind alább-alább szállott, s abból a fellegből kiszállott a boszorkány leánya. Hirtelen megfogták a rózsát nevető királykisasszonyt, mind a két szemét kiszúrták, azzal belelőtték az árokba, a szemét pedig utána

dobták. Akkor az udvarmesterné leánya beült a hintóba, sűrűn lefátyolozta az arcát, úgy érkeztek meg a királyfi városába. Ott feküdt a szegény királykisasszony az árokban, s sírdogált keservesen. Arra jönnek valami szekeres emberek, meghallják a sírást, kihúzzák az árokból a királykisasszonyt, hát amint egyet-kettőt lép, csak úgy hull az arany utána. Hej, megörültek az emberek! Egy megfogta s vezette, a többi pedig ment utána, s alig győzték felszedni a temérdek aranyat. Így vezették a királykisasszonyt egész nap. Akkor aztán összeesett szegény, nem tudott továbbmenni, s a szekeres emberek otthagyták az út szélén. Ahogy elmentek a szekeres emberek, egy kertész jött arrafelé, az megsajnálta a szegény leányt, s fölvette a szekereére. Hazamegy a kertész, s mondja a feleségének: - No, feleség, én ugyan megjártam. Bementem a király városába, hadd lássam a királyfi lakodalmát, mert az volt a híre, hogy a gyöngyöt síró, rózsát nevető királykisasszonyt veszi feleségül. Azt is beszéltek róla, hogy ha mezítláb jár, csak úgy hull az arany utána. Na hiszen, nem sír gyöngyöt ennek a királykisasszonynak a szeme, rózsát sem hullat a szája, de még aranyat sem a lába; nem nevet az senkire, nem is sír, s nem engedi, hogy a cipőt lehúzzák a lábáról. Mondja az asszony: - Jól van, jól, ne arról beszéljen kend, hanem arról, hogy minek hozta ide ezt a leányt! - Ó, feleség, hát megsajnáltam, megesett a szívem rajta. Nem hagyhattam az út szélén. - Isten neki - mondja az asszony -, hát maradjon itt, pedig mi is szegények vagyunk; nem tudom, miből tartsunk el egy vak leányt. - Te feleség - mondja a kertész -, én bemegyek a városba, van ott egy boszorkány, aki szemmel kereskedik, veszek egy pár szemet ennek a szegény leánynak. Bemegy a kertész a városba, visz a hátán egy nagy zsák főzeléket, s mondja a boszorkánynak, adjon azért két szemet. A boszorkány éppen egy nagy könyvből olvasott, fel sem nézett a kertészre, benyúlt az asztal fiába, s odadobott neki két szemet. Hazamegy a kertész, beteszi a leánynak a két szemet a helyire, de csudák csudája, egyszeriben a szoba sarkának fordult, ahol egy lyuk volt, s mind azt nézte. Nem tudták elképzelni, hogy mi történhetett vele. Bemegy a kertész ismét a városba, megy a boszorkányhoz, s mondja neki, hogy bizonyosan nem jó szemet adott, mert az a leány mindig egy lyukba néz. - Bezzeg hogy nem neki való szemet adtam - mondotta a boszorkány nagy kacagva -, macskaszemet vittél el innét, s azért néz a lyukba, mert ott egeret lát. Hanem most mást adok. Találtam egy árokban két szép szemet. Vidd el, ez jó lesz. Hazaviszi a kertész a két szemet, beteszi a helyére, s hát uramistenem, egyszeriben úgy megszépült a lány, hogy a napra lehetett nézni, de rá nem. Először sírni kezdett örömeiben, s csupa drágagyöngyök peregtek a szeméből, azután nevetni kezdett, s szebbnél szebb rózsák hullottak a szájából, aztán lehúzta a két cipőjét, s elkezdett sétálni, s perdült, karikázott, csengett-bongott a sok arany a lába nyomán. S a tenger sok drágagyöngyöt s a tenger sok aranyat mind a kertésznek ajándékozta, amiért el nem hagyta szomorú sorsában. Aztán elbúcsúzott a kertésztől, a feleségétől, s bement a királyfi városába,

fölment a palotába, ottan beszegődött a királynéhez szobalánynak. No, éppen jókor jött, mert akkor kergetett el egy szobalányt a gonosz királyné. Hát felfogadta mindjárt a királyné a rózsát nevető királykisasszonyt szobalánynak. Aztán telt-múlt az idő, s egyszer, mikor éppen bálra szépen fölkészítette a királynét, lejön a királyfi, s mi történik, mi nem, nem egyéb egy nagy semminél, a királyné megfordul, a nyakát megszúrja egy gombostű, s mérgében úgy pofon üti a szobalányt, hogy az szegény sírva fakadt. De, uramistenem, szeme-szája tátva maradt a királyfinak, mert könny helyett csupa drágagyöngy pergett a leány szeméből. Nagyot kiált a királyfi örömeiben: - Te leány, talán bizony te vagy a gyöngyöt síró s rózsát nevető királykisasszony?! A leány nem szólt semmit, csak elkezdett nevetni, s hát csak hullott a szájából fehér rózsza, piros rózsza, égővörös, egyik szebb a másiknál. Akkor aztán lehúzta a cipellőjét, s elkezdett sétálni föl s alá a szobában, s perdült, karikázott lába nyomán a sok arany. Hiszen a királyfinak sem kellett egyéb. Kiseprűztette udvarából a boszorkányt s a leányát, aztán mindjárt papot hívatott, s megesküdött a rózsát nevető királykisasszonnyal. Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

❖ Körjáték

Egyházasbást, 2002
Simon Gizella, 1918

♩ = 96

In-nen, on-nan a - lul - ról, Fe - hér - vá - ros vá - ros - ból,
a ka - pi - tány ü - zen - te, ki - rály lá - nyát hír - des - se,
mel - li - ket, szeb - bi - ket, kar - csú ma - gas - sá - gút,
kar ke - zem - be Jo - li lá - nyom,
ta - nulj em - ber - sé - get, már mi ez - zel el - me - he - tünk,
so - ha visz - sza nem jö - he - tünk, hagy csat - tog - jon,
hagy pat - tog - jon sá - ri sar - kan - tyú - ja le - gé - nyek - nek,
le - á - nyok - nak gyön - gyös ko - szo - rú - ja. T. f.

A gyermekek kört alkotnak. A kör közepén és a körön kívül is áll egy gyermek. A körön kívül járkaló a Szent Erzsébet. A belső kérdezi: „Honnan jössz Szent Erzsébet?” Aztán közösen eléneklik a dalt. A végén a körön belüli Szent Erzsébetnek adja azt a lányt, akinél Szent Erzsébet a dalocska végén megállt. Addig játszák, míg el nem fogy a kör.

❖ **Kézműves alkotások**

❖ **Feladatlap:**

